

ÖZET

Erzurum'un Olur İlçesi'ne bağlı Ormanağzı Köyü'nde dokunan bir tür pamuklu dokuma olan Karnavas bezi, aslında adı geçen köyün eski adını taşımaktadır. Karnavas bezi genelde kadınların dış örtü bezi olarak kullandığı bir dokuma olmakla birlikte, dekorasyon amaçlı örtüler ve mefruşat ürünü olarak da kullanılmaktadır. Bezayağı örgü ile dokunan Karnavas bezi, yöre halkının ifadesine göre yaklaşık olarak ikiyüze iki yıldan beri dokunmaktadır. Daha önceleri el tezgâhında dokunan Karnavas bezi, zamanla sanayi tipi tezgâhların çıkmasıyla üretimine bir süre ara vermek durumunda kalmıştır. Karnavas bezi dokumacılığı günümüze, kalan birkaç dokumacının gayretiyle gelebilmiştir. Son zamanlarda Kaymakamlık tarafından yürütülen bir proje ile yeni dokuma ustaları yetiştirilmiş ve yeni kurulan el tezgâhları ile dokumacılık tekrar canlandırılmıştır.

A LOCAL TEXTILE PRODUCT: KARNAVAS FABRIC AND TECHNICAL SPECIFICATIONS

A sort of cotton woven fabric the Karnavas fabric, which is weaved in Ormanağzı village at Olur in Erzurum, in fact, has the same name as the village mentioned. As well as being a woven worn by the women as outer covering, it has also been used for decoration and for furnishing products. Woven in the weave of Bezayağı, as to the saying the Quarter publics of region, has been woven for almost two hundred and fifty years. The Karnevas weaving which was weaved by hand looms previously had to interrupt its production for a while as new industrial type looms were introduced. The weaving of Karnavas fabric has been able to reach to our time thanks to the efforts of some weavers. Recently, with a project conducted by district governatore new masters of woven were brought up and with the setting up new hand looms weaving have been refreshed.

Anahtar Kelimeler : Erzurum, Karnavas bezi, pamuklu dokuma, Ormanağzı

Key Words : Erzurum, Karnavas fabric, cotton fabric, Ormanağzı

Bezayağı örgüdeki dokumalar, tekstil tarihinin en eski dokuma türlerinden biridir. Genellikle gündelik kullanıma ait birçok tekstil ürünü bezayağı bir örgüyle dokunmaktadır. Makalede Erzurum'un Olur İlçesi'ne bağlı Ormanağzı Köyü'nde bezayağı örgü ile dokunmakta olan Karnavas bezinin özellikleri ele alınmıştır. Tarihi çok eskilere dayanan Karnavas bezi dokumasının geçmişi, bölge sakinlerinin ifadelerine göre; en az ikiyüze iki yıllık bir tarihe sahiptir. Örtü, yaygı ve gündelik eşya yapımı amacıyla üretilen Karnavas bezinin aslında Osmanlı Dönemi'nden beri dokunduğu bilinmektedir. Cumhuriyetin ilanı ile birlikte yörenin kumaş ihtiyacı yakın zamanlara kadar bu şekilde karşılanmıştır.

Pamuk ipliği ile dokunan Karnavas bezi, üzerindeki çeşitli süslemeleriyle dikkatimizi çekmektedir. Soğuk bir iklime sahip Erzurum ve civarında pamuk üretimi yoktur. Hayvancılığın geçmiş dönemlerde önemli bir yere sahip olması sebebiyle genelde yün dokumaların (daha çok ehlam olarak karşımıza çıkar) yapılması gerekirken pamuklu dokumaların da yapılıyor olması dikkat çekicidir. Bölgede pamuk yetişirse de, Erzurum'un mahallelerinden birinin adının Çırçır Mahallesi olması aslında geçmiş dönemlerde burada pamuk işlemeciliğinin önemli bir konumda olabileceğine işaret etmektedir. Kaynaklarda Çırçır Mahallesi'nin adının nereden geldiği belirtilmemektedir. Muhtemelen İğdır Ovası'nda yetişen veya Çukurova'dan buraya ihtiyaç için getirilen pamuk liflerinin işlendiği bir yer olabileceğinden dolayı mahalle bu isimle anılmakta olabilir.

Ormanağzı Köyü'nün ekonomisi tamamen tarım ve hayvancılığa dayanmaktadır. Yakın zamana kadar unutulmaya yüz tutmuş olan Karnavas dokumaları, son zamanlarda yapılan SRAP** tarzı projelerle yeniden canlandırılmış, yerel ekonomiye eskiden var olan bir ürün yeniden kazandırılmıştır. Kültürel değerlerimizin korunması adına son derece sevindirici olan bu gelişme

* Yrd. Doç. Dr., Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Tekstil ve Moda Tasarımı Bölümü, Erzurum, e-posta: fikrisalman@gmail.com

** SRAP: Kaymakamlıklar tarafından yürütülen "Sosyal Riski Azaltma Projesi"nin kısaltılmış adıdır.

Karnavas bezinin de tıpkı Şilebezi, Buldan bezi, Feritiko* dokumaları ya da Kutnu** dokumaları gibi kendine has bir yer edinme yolunda etkili olacaktır.

Bu araştırmamızda Karnavas bezi dokumacılığının günümüzdeki durumunun ortaya konması, üretilen ürün çeşitlerinin ve teknik özelliklerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırma materyali olarak Karnavas Köyü dokuma atölyeleri ve evlerdeki tezgâhlarda üretilen ürünler, dokumacılardan alınan sözlü bilgiler ve yörede çekilen fotoğraflar kullanılmıştır.

2.OLUR İLÇESİ VE KÖYLERİNİN TARİHİ VE COĞRAFI KONUMU

İlçe tarihi hakkında çeşitli kaynaklarda bir takım bilgiler bulunmakla beraber, henüz Olur ilçesi hakkında yeterli seviyede bir tarih araştırması mevcut değildir. İlçe tarihiyle ilgili bilgiler daha çok Erzurum'un bölge tarihinde bulunmaktadır.¹ Olur ilçesinin en eski adının Tavusker olduğu, bu ismin ise Kafkasya'da Demirkapı ve Derbent kesimlerinde yaşayan Saka-İskit Türk boylarından biri olan Ta-ok'lardan geldiği söylenmektedir. Önceleri bu Türk boyunun yaşadığı alan Dav-eli veya Tav-eli dendiği, daha sonraları Tahoskar, zamanla da Tavusker şeklini aldığı rivayet edilmektedir. Olur isminin Dede Korkut Hikayeleri'nde geçen Salyur (Salyu) Türk boyunun değişik şekilde söylenişi olduğu da ileri sürülmektedir.²

Coğrafi olarak Olur İlçesi ve köyleri, Karadeniz Bölgesi'nin Doğu Karadeniz Bölümü sınırları içerisinde yer almakta olup, Erzurum il merkezinin 172 km Kuzeydoğusunda, yönetim bölümlenmesi bakımından Erzurum il sınırları içerisinde bulunmaktadır. Yöre arazisi Oltu Çayı ve kolları tarafından derin bir şekilde yarılmıştır. Bu da sahanın çok engebeli ve eğimli bir görünüme sahip olmasına neden olmuştur.³

Olur ilçesi, Doğu Karadeniz Bölümü ile Erzurum - Kars Bölümü arasında, geçişi sağlayan bir alanda bulunması nedeniyle, coğrafi özellikler itibarıyla bölgelerarası geçiş özelliği göstermektedir. Bölgenin iklimi, bitki örtüsü, yerleşme şekilleri, mesken tipleri, yaşayış durumu gibi özellikleri, Karadeniz Bölgesi ve Doğu Anadolu Bölgesi arasında geçiş özellikleri ile dikkat çekmektedir. Yörenin topoğrafik özellikleri nedeniyle tarım toprakları az ve parçalıdır. Kaynakları, sınırlı olan yörede ailelerin temel geçim kaynağını tarım ve hayvancılık faaliyetleri oluşturmaktadır. Aktif nüfusun büyük bir bölümü tarım faaliyetlerinde çalışmaktadır. Sahanın alçak kesimlerinde ve özellikle vadi tabanı düzlüklerinde tarla ve bahçe tarımı ön planda iken, yüksek kesimlerde tarım, yerini hayvancılık faaliyetlerine bırakmaktadır.⁴

3.KARNAVAS BEZİ DOKUMALARINDA ÜRETİM SÜRECİ VE DESEN OLUŞUMU

Ormanağzı'nda (Karnavas)⁵ devam eden el dokuma ürünü, Karnavas bezi olarak adlandırılan bezayağı örgü ile dokunan bir kumaştır. Üretilen dokumalar, geleneksel olarak örtünme amacıyla kullanılan başörtüsü, çeşitli giyim eşyaları ve aksesuarları ile ev dekorasyonu unsurları yapımında kullanılmaktadır. Günümüzde Karnavas bezi dokumacılığı, birkaç evde bulunan tek tezgâhın dışında, atölye sistemiyle devam ettirilmektedir. Devletin ve bazı özel kuruluşların desteklemesi sonucu yapılan çeşitli projelerle ve vatandaşların çabaları sonucu yöresel bez dokumacılığı bugün yeniden canlandırılmıştır.

* Feritiko; Kendir ipi ile dokunan ve Rize yöresine özgü bir dokuma olan bezayağı örgü ile dokunan bir kumaş türüdür. <http://tr.wikipedia.org/wiki/Feritiko> E.T.30.01.2011.

** Kutnu; XVI. yüzyıldan beri Gaziantep ve civarında üretilen, üzerinde küçük motifleri bulunan, yer yer saten örgü ile dokunan çizgili bir kumaş türüdür. Çözüde floş iplik, atkıda pamuk iplik kullanılır ve yerel özellikler gösterir. <http://www.makalemarketi.com/kultur-ve-sanat/el-sanatlari/1043-kutnu-dokuma.html> E.T.30.01.2011.

1- Abdullah ŞENGÜL; "Geleneksel Türk Kültürü Çerçevesinde Olur'da Dokumacılık Dili Ve Folkloru", **Geçmişten Geleceğe Oltu ve Çevresi Sempozyumu Bildirileri**, 1-3 Temmuz 1998, Erzurum, s. 223.

2- A. ŞENGÜL; **a.g.e.**, s. 223.

3- Saliha KODAY, "Olur İlçesinin Coğrafi Özelliklerinden Kaynaklanan Sorunları ve Başlıca Çözüm Önerileri", **Geçmişten Geleceğe Oltu ve Çevresi Sempozyumu Bildirileri**, 1-3 Temmuz 1998, Erzurum, s. 185-186; Ahmet IŞIK, "Olur İlçesi Eğitimi ve Ekonomisi", **Geçmişten Geleceğe Oltu ve Çevresi Sempozyumu Bildirileri**, 1-3 Temmuz 1998, Erzurum, s. 180.

4- S. KODAY, **a.g.e.**, s.186.

5- Ormanağzı Köyü'nün eski adı Karnavas olduğu için yörede dokunan bez de eskiden beri bu isimle anılmaktadır.

Karnavas bezi dokumacılığı günümüzden otuz - kırk yıl öncesine kadar oldukça canlı bir şekilde devam etmekteydi. Ancak teknolojik gelişmelerin getirdiği seri üretim, Karnavas dokumalarını da son zamanlarda olumsuz yönde etkilemiştir. Bu yüzden mekikli el tezgâhında üretilen dokumalar oldukça azalmıştır. Karnavas'ta dokunan pamuklu kumaşlar; şal, başörtüsü, sehpa ve masa örtüsü, yatak ve nevresim örtüleri, çanta, elbiselik, mutfak eşyaları vb. ürünler olarak değerlendirilmektedir. Kısaca ev tekstiline yönelik o günkü ihtiyaca göre ya da sipariş üzerine yapılan dokumalar olarak bugün de aynı amaçla üretime devam edilmektedir.

Foto-1A/B: İki ayaklı kamçılı tezgâhta bez dokumacılığı (Foto: F. Salman).

3.1.DOKUMA TEZGÂHININ ÖZELLİKLERİ:

Tezgâh olarak eskiden beri kamçılı tezgâhlar kullanılmaktadır. Tezgâhların tamamı iki ayaklı ve iki çerçevesi olup, el yardımıyla çekilen bir kamçı vasıtasıyla atılan mekikle dokuma işlemi gerçekleştirilmektedir. Her atkı atımından sonra da yine elle çekilen tarak vasıtasıyla atkı sıkıştırılarak kumaş dokunmaktadır (Foto-1A/B).

Ormanağzı Köyü'nde, dokuma tezgâhının tarak eni 100 cm eninde dokuma yapmaya elverişlidir. Tarak numarası olarak da 60'lık 70'lik 80'lik taraklar kullanılmakta olup bazen dokumanın sıklığına göre 90'lık taraklar da tercih edilmektedir. Mekik olarak ahşap mekiklerin yanı sıra günümüzde üretilen plastik mekikler de kullanılmaktadır. Masuralar; mekiğin durumuna göre plastik, ahşap veya metal-ahşap bileşimi olabilmektedir.

3.2.KULLANILAN İPLİKLER

Dokumada kullanılan iplikler %90 oranında pamuk iplikler olup çoğunluğu çift bükümlüdür. İnce dokumalar için tek bükümlü iplik tercih edilir. Renk olarak da yine en fazla beyaz çözümler çekilmektedir. Atkı ipliği olarak yine çözümlüyle aynı nitelikteki beyaz atkı ipleri kullanılmaktadır. Zaman

zaman efekt yapmak, çizgi görünümü vermek ve sonradan elle desen oluşturmak için renkli iplikler, şönil olarak adlandırılan kadife ya da tüylü iplikler, simli ve sırmalı ipler kullanılmaktadır. Kullanılan iplikler dokumanın özelliklerine göre 40/2 Ne, 30/2 Ne ve 20/2 Ne olmaktadır.

3.3.ÇÖZGÜ VE ATKININ HAZIRLANMASI

Dokunacak kumaşın enine göre yapılan hesaplamalar sonucunda büyük bobinler çağlıklara dizilerek çözgü ipliği sarımı yapılır ve çözgü leventlerine sarılır (Foto-2). Dokunacak kumaş miktarına göre yeterince çözgü sarıldıktan sonra ahşap leventler haşillamaya götürülür ve iplikler haşillanarak dayanıklılıkları artırılır. Daha sonra leventler dokuma tezgâhına bağlanarak taharlama işlemine tabi tutulur. Diğer taraftan yine aynı renkteki pamuk ipliğiyle masuralara da atkı ipliği sarımı yapılır. Masuralara atkı sarım işlemi dokuma süresince devam etmektedir.

Foto-2: Çağlılardan çözgü çekiminin yapılması (Foto: E. Fil).

3.4.DOKUMA İŞLEVİ VE DESEN OLUŞUMU

Çözgülerin tahar işleminin ardından dokuma işlemi başlatılır. Dokunan kumaşlar genelde beyaz veya düz renkli olmakla beraber, bazen kullanım yerine göre renkli çözgü iplikleri kullanılarak çubuklar (çizgiler), bazen de kenar bordürleri yapılacak şekilde tasarlanır. Bu şekilde başlatılan dokumada genelde tek renk atkı ipliği tercih edilir. Ancak bazı durumlarda atkıdan da renkli iplik kullanılarak kareli (ekose) kumaş dokumacılığı da yapılmaktadır. Dokuma esnasında küçük masuralara sarılmış çeşitli renkteki ipliklerle tekrar eden desenler ve çeşitli motifler kumaşın süslemesinde kullanılır. Bu süslemeler kumaşa sonradan yapılmaz, dokuma esnasında yapılır (Foto-3/4). Dokuma bitiminde bu süsleme ipliklerinin kalan uçları makasla kesilerek temizlenir.

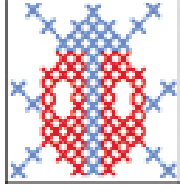

Foto-3: Dokuma esnasında çeşitli renkteki ipliklerle yapılan süslemeler (Foto: F. Salman).

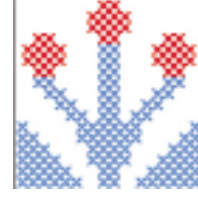
Motif oluşturulurken bir ayağa basılıp çözümlerin bir kısmı yukarı kaldırıldıktan sonra ilave atkı ipi gerektiği kadar telden geçirilir, sonra normal atkı ipi atılır ve tarakla sıkıştırılır. Daha sonra diğer ayağa basılarak açılan ağızlıktan desen ipi ile motif işlenmeye devam ettirilirken, açılan ağızlıktan atkı ipi tekrar diğer tarafa geçirilmekte ve tarakla sıkıştırılarak dokumaya devam edilmektedir. Bir başka deyişle motifler el yardımıyla atılan ilave masuralardaki iplikler ile ağızlık açık iken motifler lokal olarak işlenir. Her atkı atımında motif iplikleri de desene göre çözgü ipliklerine sarılır ve desen oluşturulur. Motiflerin aralarındaki mesafe iplikler sayılarak veya “ölçü çubuğu” denilen bir çubuk yardımıyla ayarlanarak düzenlenir. Motifler arasındaki düz kısımlara yörede “ham” denilmektedir.

Araştırma bölgesinde yapılan incelemelerde dokumalar üzerinde süsleme olarak kullanılan motiflerin çoğunun bir anlam ifade etmedikleri ancak doğayla iç içe bulunan insanların doğadan gördükleri ve etkilendikleri objeleri süsleme unsuru olarak kullandıkları görülmektedir. Yöre insanı, coğrafi olarak bağlık ve bahçelik bir bölgede yaşamasından dolayı etkilendikleri ya da sevdikleri ağaçlar, meyveler, bitkiler ve çiçekleri de dokumalarına motif olarak yansıtmışlardır. Bu motifler kareli kâğıtlara çizilerek dokuma esnasında model olarak kullanılmaktadır. Kullanılan motifler arasında kiraz, vişne, lale, papatya, çeşitli stilize çiçekler ve geometrik motifler bulunur (Foto-4 / A / B / C / D / E / F / G / H). Ayrıca yörede uğurlu sayılan uğur böceği ve kelebekler de motif olarak işlenmiştir (Çizim-1 / 15 arası)⁶. Bunların dışında dokuyucular, halı ve kilim gibi diğer dokumalardan etkilenecek beğendikleri motifleri de kumaşları süslemede kullanmaktadırlar.

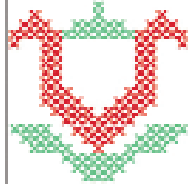
6- Çizimler, Gönül AKTÜRK'in elle çizerek oluşturduğu defterinden alınarak Esra FİL tarafından bilgisayar ortamında yeniden düzenlenmiştir (2010).

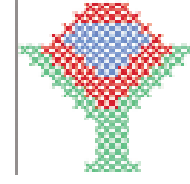
Çizim-1: Uğur böceği.

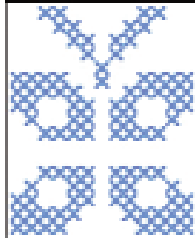
Çizim-2: Çevreden etkilenecek dokunan bir motif.

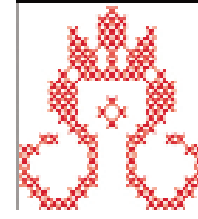
Çizim-3: Lale.

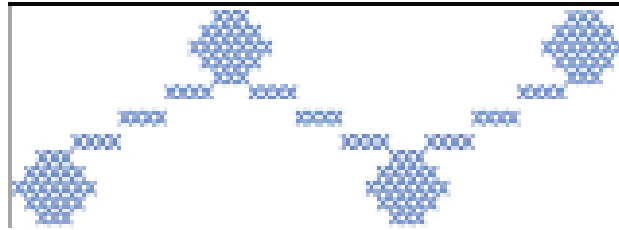
Çizim-4: Çevreden etkilenecek dokunan bir motif.

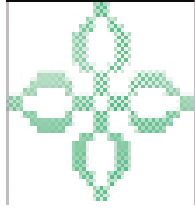
Çizim-5: Kelebek.

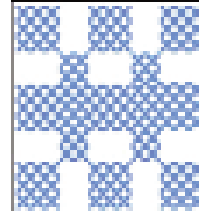
Çizim-6: Çevreden etkilenecek dokunan bir motif.

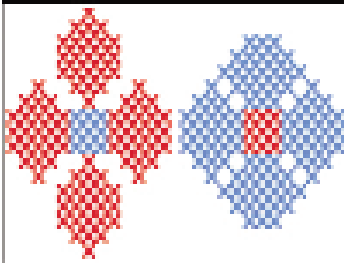
Çizim-7: Kenar süslemesi.

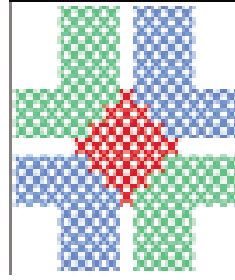
Çizim-8: Geometrik motif.

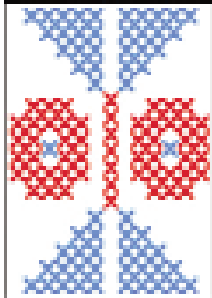
Çizim-9: Geometrik motif.

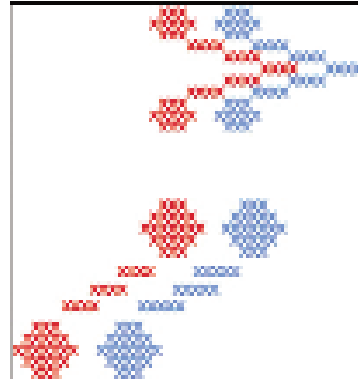
Çizim-10: Para çiçeği.

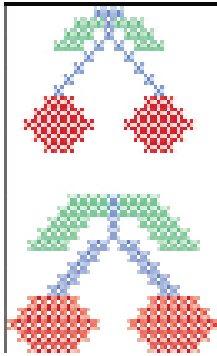
Çizim-11: Gelin alma.

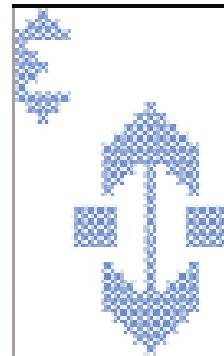
Çizim-12: Geometrik bir motif.

Çizim-13: Salkım motifi.

Çizim-14: Kiraz ve Vişne.

Çizim-15: Kandil.

4A

4B

4C

4D

4E

4F

4G

4H

Foto-4/A/B/C/D/E/F/G/H: Karnavas bezinde kullanılan çeşitli motiflerden örnekler (Foto: F. Salman).

4.KARNAVAS BEZİNİN KULLANIM ALANLARI

Karnavas bezi öncelikli olarak günlük giyim alanında kullanılır. Erzurum genelinde yün iplikle dokunarak elde edilen ehram dokumaları, yörede geleneksel dış giyim örtüsü olarak kullanılırken,⁷ Olur ve Ormanağzı Köyü civarında Karnavas bezinden yapılan örtüler tercih edilmektedir. Yöre kadınları evden dışarı çıktıkları zaman başlarına Karnavas bezinden yapılmış örtüleri alarak dışarı çıkarlar⁸ (Foto-5/A/B).

5A

5B

Foto-5/A/B: Karnavas bezinden yapılan iki farklı örtü ve bağlama biçimi (Foto: F. Salman).

7- Fikri SALMAN-Zeynep ATMACA; "Erzurum'da Geleneksel Kadın Giysilerinin Özellikleri", *Sanat Dergisi*, S. 15, Erzurum, 2009, s. 15-16.

8- Zekiye ÇOMAKLI, *Anam Başka Bağlar Bacım Bir Başka: Erzurum Oyaları*, Erzurum, 2008, s. 77; F.SALMAN-Z.ATMACA; *a.g.e.*, s. 16.

Foto-6: Yatak örtüsü ve nevresim takımı
(Foto: F. Salman).

Foto-7: Atkı ve fularlar
(Foto: F. Salman).

Foto-8: Giysi (Foto: F. Salman).

Foto-9: Masa ve sehpa örtüsü ile süs yastıkları
(Foto: F. Salman).

Foto-10/A/B: Mutfakta kullanılan tekstil ürünleri (Foto: E. Fil).

Ayrıca Karnavas bezi yatak örtüsü ve nevresim takımı (Foto-6), atkı ve fular (Foto-7), giysi ve önlük (Foto-8), yüklük örtüleri, masa örtüsü, sehpa örtüsü ve süs yastığı (Foto-9), mutfakta kullanılan tutacak ve fırın eldiveni ile pazar alışverişlerinde kullanılan bez çanta olarak (Foto-10/A/B) değerlendirilebilmektedir. En yaygın anlamda bu ürünler ön plana çıksa da yeni kullanım alanları oluşturularak Karnavas bezinin gündelik hayattaki işlevselliği gün geçtikçe artırılmaktadır.

5.SONUÇ ve DEĞERLENDİRME

Tekstil endüstrisi, içinde bulunduğumuz yüzyılda ülkemiz için oldukça önemli bir iş kolu haline gelmiştir. Ekonomik anlamda da ülkemize son otuz yılda büyük katkılar sağlamıştır. Ancak gelişen endüstri ile birlikte tekstilde makine imalatı ve kimyasal boyalı ürünler haline gelen dokumalar, geleneksel dokuma tekniklerinin unutulmasına, yavaş yavaş ortadan kalkmasına neden olmuştur. Süsleme sanatlarında dokumacılık, Türkler için asırlarca hem bir sanat, hem de ihtiyaçları giderme aracı olarak önemini sürdürmüştür. Bugün Anadolu'nun pek çok bölgesinde yöresel bir takım özellikleriyle kirkitli dokumalar ve mekikli dokumalar olarak varlığını sürdürme çabası içerisinde. Günümüzde mekikli dokumaların üretildiği merkezlerden birisi de Erzurum ili Olur ilçesine bağlı olan Ormanağzı (Karnavas) Köyü'dür. Ancak teknolojik gelişmelerin getirdiği seri üretim, Karnavas bez dokumalarını da etkilemiş ve yöredeki mekikli el tezgâhı ile üretim oldukça azalmıştır. Teknolojinin alabildiğince hız kazandığı günümüzde, bir yandan da gelenekselliği muhafaza etme anlayışının toplumda oluşmaya başladığı ayrı bir gerçektir. Pazarlamadaki sorunlara, gençlerin bu sanatı öğrenme heveslerinin bulunmaması, üreticinin ekonomik açıdan tatmin olmaması gibi pek çok olumsuzluğa rağmen, yörede bu geleneği sabırla devam ettirmeye çalışan ustalar hâlâ mevcuttur. Yörede daha önceleri, ilkel araç ve gereçlerle üretilen iplikler geleneksel yöntemlerle boyanarak ve el tezgâhlarında dokunup işlenerek yöre halkının kullanıma sunulurken günümüzde fabrikasyon imalatı pamuk iplikler tercih edilmektedir.

Karnavas'da üretilen dokumalar, kullanım amaçlarına göre kısa parçalar veya 15-20 metreyi geçmeyen uzun parçalar olarak üretilmektedir. Bunlar atkı, şal, pamuk dokuma olarak başörtüsü, sehpa örtüsü, yatak ve nevresim takımı örtüleri, çeşitli ev tekstili ürünleri olarak kullanım alanlarında değerlendirilmektedirler.

Geçmiş yıllarda Karnavas bezi üretim miktarı tam olarak bilinmemekle beraber, yöre ihtiyacını karşılayacak miktarda olduğu şüphesizdir. Günümüzde ise yaklaşık 40 yıllık bir üretim arasından sonra ancak yeniden başlama boyutundadır. Yani, geçmiş dönemlerde yapılan bu dokumaların yeniden üretim hayatına geçirilmesi sağlanabilmiştir.

Kökleri oldukça eskilere dayanan bu geleneksel sanatımızı yaşatma çabası içerisinde olan Ormanağzı Köyü sakinlerine ve Karnavas bezine yeterli ilgi hâlâ gösterilmemektedir. Anadolu'nun birçok yöresinde olduğu gibi yerel nitelik taşıyan Karnavas bezi dokumacılığı daha da geliştirilerek üretim artırılmalıdır. Kurulacak yeni atölyelerle veya evlere yapılacak tezgâh desteğiyle el dokuma kumaş üretimi desteklenmeli ve üretim artırılmalıdır. Eski geleneksel motifler, çeyiz sandıklarında saklanan çeşitli Karnavas bezi ürünlerinden tespit edilmeli ve yeniden üretimleri sağlanmalıdır. Daha çok dış örtü olarak kadınlar tarafından kullanılan Karnavas bezi, günlük hayatta çeşitli kullanım alanlarına sunulmalıdır. Gerek modacılar tarafından gerekse ev tekstili çalışan tasarımcılar tarafından ele alınmalı ve daha farklı alanlarda kullanıma sevk edilmelidir. Tüm bu alanlara yerel idareler, Üniversiteler ve çeşitli sanayi kuruluşları da destek vermelidir.

KAYNAKLAR:

- ÇOMAKLI, Zekiye; **Anam Başka Bağlar Bacım Bir Başka: Erzurum Oyaları**, Erzurum, 2008.
- IŞIK, Ahmet; “Olur İlçesi Eğitimi ve Ekonomisi”, **Geçmişten Geleceğe Oltu ve Çevresi Sempozyumu Bildirileri**, 1-3 Temmuz 1998, Erzurum.
- KODAY, Saliha; “Olur İlçesinin Coğrafi Özelliklerinden Kaynaklanan Sorunları ve Başlıca Çözüm Önerileri”, **Geçmişten Geleceğe Oltu ve Çevresi Sempozyumu Bildirileri**, 1-3 Temmuz 1998, Erzurum.
- SALMAN, Fikri-ATMACA, Zeynep; “Erzurum’da Geleneksel Kadın Giysilerinin Özellikleri”, **Sanat Dergisi**, S. 15, Erzurum, 2009.
- ŞENGÜL, Abdullah; “Geleneksel Türk Kültürü Çerçevesinde Olur’da Dokumacılık Dili Ve Folkloru”, **Geçmişten Geleceğe Oltu ve Çevresi Sempozyumu Bildirileri**, 1-3 Temmuz 1998, Erzurum.

<http://tr.wikipedia.org/wiki/Feretiko> E.T.30.01.2011.

<http://www.makalemarketi.com/kultur-ve-sanat/el-sanatlari/1043-kutnu-dokuma.html> E.T.30.01.2011.

DOKUMA YAPAN KAYNAK KİŞİLER:

- Gönül AKTÜRK (1971-Ormanağzı Köyü)
Nuriye YEĞİN (1946-Ormanağzı Köyü)
Sündüz PALA (1953-Ormanağzı Köyü)